

Poa L. – lipnice

- většinou vytrvalé, trsnaté – výběžkaté
- listy s dvojřízkou a kápovitou špičkou
- lata

- klásky zploštělé
- plevy a pluchy na hřbetě kýlnaté
- pluška suchomázdřitá, drobná

Portál české flóry - edukační moduly pro výuku botaniky
CZ.1.07/2.2.00/15.0269

1. *Poa compressa* L. - lipnice smáčknutá

- výběžkatá, středně velká
- stébla tenká, rostliny šedavě zelené až tmavě zelené
- **stébla a pochvy listů dvojřízně zploštělé**
- **pochvy listů bělavé**
- čepele bez kápovité špičky
- lata úzká, malá, s tuhými větvíčkami, v náznaku jednostranná
- VI – VIII
- skeletovité mělké půdy, výslunná sušší stanoviště, skalky, zdi, chodníky, železniční násypy
- hojně
- 2 poddruhy:

subsp. *compressa*

- max. 50 cm vysoká stébla
- jazýček 1 mm dlouhý
- hojně

subsp. *langeana* (Rchb.)Hegi

- vyšší než 50 cm
- jazýček až 3 mm dlouhý
- dosti vzácně, hlavně jižní Morava

2. *Poa chaixii* Vill. - lipnice širolistá

- *P. sudetica* Haenke
- rostliny mohutné, až 150 cm vysoké, trsnaté, **sytě až modravě zelené**
- **stébla a pochvy listů dvojřízně zploštělé**
- listy široké, náhle do kápovité špičky zúžené
- **jazýček uťatý, na horním okraji hustě brvitý**
- laty husté, silné vzpřímené větévky
- plucha nemá na bázi chomáček chlupů
- VI - VII
- horské nivya prameniště, louky, parky, sady, humózní světlé listnaté a smíšené lesy
- vyšší polohy, druhotně i níže
- roztroušeně až hojně

3. *Poa remota* Forselles - lipnice oddálená

- rostliny mohutné, až 150 cm vysoké, trsnaté až řídce trsnaté, **světle až žlutavě zelené**
- **stébla a pochvy listů dvojřízně zploštělé**
- listy široké, znenáhla do kápoité špičky zúžené
- jazýček zaokrouhlený, celokrajný nebo jemně vroubkovaný, nebrvitý
- laty řidší, větévky tenké, dlouhé
- plucha na bázi s chomáčkem vlnatých dlouhých chlupů
- V - VII
- vlhké listnaté lesy, pobřežní křoviny, luhy
- **C3**, roztroušeně – vzácně, častěji jižní Čechy, i u Grygova

4. *Poa bulbosa* L. - lipnice cibulkatá

- **stébla tuhá, přímá, na bázi cibulkovitě ztlustlá nahloučenými listovými pochvami**
- přízemní listy zejména sterilních výběžků svinuté až štětínovité
- delší jazýčky (asi 2 – 3 mm)
- **klásky často živorodé, s fialovým nádechem**
- IV - VI
- suché travnaté až kamenité stráně, skalky, zdi, světlé borové lesy, těžišť v termofytiku
- roztroušeně

5. *Poa annua* L. - lipnice roční

- jednoleté až vytrvalé, světle – tmavozelené, většinou trsnaté
- **jazýček nejhořejšího stébelného listu dlouhý (> 2 mm), z boku zřetelně viditelný**
- lata s jednotlivými (nebo po 2) dolními větévkami
- klásky zelené až fialově naběhlé, **nenahloučené** na koncích větévek
- **dolní pleva jednožilná, horní 3žilná**
- typický R-stratég, druhotně kosmopolitní
- podél komunikací, pole, zahrady, rumišť, úhory, spol. sv. *Polygonion avicularis*, *Chenopodietea* atp.
- 2 poddruhy:

subsp. annua

- jednoleté, sv. zelené
- I – XII

subsp. mutabilis Chrtek et Jirásek

- vytrvalé, tm. zelené
- V-X

6. *Poa supina* Schrader - lipnice nízká

- vytrvalé, nevýrazně trsnaté, tmavozelené až zelené
- **jazyček nejhořejšího stébelného listu kratičký**
- lata s jednotlivými (nebo po 2) dolními větévkami
- klásky fialově naběhlé a žlutavě skvrnitě, **nahloučené** na koncích větévek
- **dolní pleva jednožilná, horní 3žilná**
- VI - VIII
- vlhké lesní cesty, cesty v loukách a nivách, nad 600 m
- hojně, subatlantický druh
- Čechy a Morava roztroušeně, v celých Karpatech patrně chybí

7. *Poa badensis* Willd. - lipnice bádenská

- hustě trsnaté, 10 – 15 sm vysoké, nasivělé
- **listy tuhé se zřetelným bělavým chrupavčítým lemem**
- jazyček nejhořejšího stébelného listu 2 – 6 mm dlouhý, uťatý, rozdřípený
- lata chabá, s jednotlivými (nebo po 2) dolními větévkami, větévky lamy drsné
- klásky velké, nikdy živorodé, **klubkovitě na koncích větévek nahloučené**
- **obě plevy 3žilné**, ve zřetelnou špici vybíhající
- V - VII
- suché kamenité a travnaté stráně, skalní stepi, zejména na vápenci, *Festucion valesiaca*, *Seslerio-Festucion pallentis*
- **C2**, Český kras, Pálava

(*Poa crassipes* Šourek – **C1**, nejistý taxon popsáný z Kotouče u Štramberka, znaky mezi *P. badensis* a *P. alpina*)

8. *Poa alpina* L. - lipnice alpská

- hustě až řídce trsnaté, většinou zelené
- **listy měkké, tenké, bez zřetelného bělavého chrupavčitého lemu**
- jazyček nejhořejšího stébelného listu 2 – 6 mm, špičatý
- lata řídká, s jednotlivými (nebo po 2) dolními větévkami, větévky lamy hladké nebo slabě drsné
- klásky často živorodé (někdy popisována jako varieta *vivipara*), **klubkovitě na koncích větévek nahloučené**, zelenavé s nafialovělými a žlutými skvrnami
- **obě plevy 3žilné**, ve zřetelnou špici vybíhající
- pluchy s nevýraznou huninkou až bez
- VII - VIII
- skalní štěrbiny, kamenité svahy, nivy, hole
- **C1**, Velká kotlina v Hrubém Jeseníku, Šumava, Slovensko – častá záměna s *P. pratensis* – ta má ale bohatou huninku na bázi pluch

9. *Poa laxa* Haenke - lipnice plihá

- řídce trsnaté, drobné, max 10 – 15 cm, zelené až modrozelené
- stébla vystoupavá, měkká, chabá
- **čepel měkké, plihé**
- jazýček nejhořejšího stébelného listu 2 – 6 mm
- lata s jednotlivými (nebo po 2) dolními větévkami, řídká, na vrcholu převislá
- **klásky nejsou klubkovitě na koncích větévek nahloučené**, zhruba rovnoměrně rozložené
- **obě plevy 3žilné**, špičaté, ale ve špici nevybíhající
- VI - VIII
- mokravé skály, skalky, sutě – silikáty, sněhová výležiska
- **C2**, v nejvyšších polohách Krkonoš roztroušeně, popsána z Krkonoš

10. *Poa riphaea* (A. et Gr.) Fritsch - lipnice jesenická

- trsnaté, drobné, max 20 cm, tmavě zelené až šedozelelé
- **stébla tuhá, přímá**
- jazýček nejhořejšího stébelného listu 2 – 6 mm
- lata s jednotlivými (nebo po 2) dolními větévkami, úzká, hustá, přímá, nepřevíslá
- **klásky nejsou klubkovitě na koncích větévek nahloučené**, zhruba rovnoměrně rozložené
- **obě plevy 3žilné**, špičaté, ale ve špici nevybíhající
- VII - VIII
- **C1, naturový druh**, endemit Hrubého Jeseníku, jistě jen na Petrových kamenech
- příbuzný severský druh *P. glauca*

11. *Poa nemoralis* L. - lipnice hajní

- hustě až řídce trsnaté
- listy chabé, úzké, pozvolna zašpičatělé
- **čepel nejhořejšího listu nápadně kolmo od stébla odstávající („hitlerka“)**
- **jazýček nejvyššího stébelného listu nepatrný**
- lata s (2)3 – 5(7) dolními větévkami
- klásky drobné, světlé
- VI - VIII
- světlé mezofilní listnaté až smíšené lesy a háje (*Carpinion*, *Fagion*), křoviny (*Prunion spinosae*), paseky
- hojně

12. *Poa trivialis* L. - lipnice obecná

- různě dlouhé kořenující výběžky, rostliny žlutavě zelené až zelené
- **stébla i pochvy listů draslavé**
- **čepel nejhořejšího listu kratší nebo stejně dlouhá jako pochva**
- v úžlabí pochev bez chomáčků mladých listů
- **jazyček nejvyššího stébelného listu až 6 mm dlouhý, špičatý**
- lata s (2)3 – 5(7) dolními větévkami
- V - VII
- vlhké louky (*Alopecurion pratensis*), okraje vlhčích lesů, vlhké příkopy, břehy toků, pastviny, druhotná nitrofilní společenstva svazu *Agropyro-Rumicion crispi*
- roztroušeně až hojně

13. *Poa palustris* L. - lipnice bahenní

- *P. fertilis* Host
- řídce trsnaté, zelené až šedozelené
- **stébla i pochvy listů většinou hladké**
- **čepel nejhořejšího listu delší než pochva**
- v úžlabí pochev často chomáčky mladých listů
- **jazyček nejvyššího stébelného listu asi 2 -3 mm dlouhý, špičatý**
- lata s (2)3 – 5(7) dolními větévkami
- plucha pod špičkou se žlutavou skvrnou
- V - VIII
- 2 poddruhy:

subsp. palustris – l. b. pravá

- pochvy listů hladké, listy zelené
- luhy (*Alnion glutinosae*), prameniště, vlhké příkopy (*Phalaridion arundinaceae*)
- roztroušeně až hojně

subsp. xerotica Chrtek et Jirásek – l. b. suchobytná

- pochvy slabě draslavé, listy šedavé
- koruny zdí, lomy, náspy, u cest
- roztroušeně, nedostatečně známé rozšíření

14. *Poa angustifolia* L. - lipnice úzkolistá

- hustě trsnaté, zelené až šedavě zelené
- **čepel sterilních výběžků vzácněji i stébelných listů štětinovitě svinuté**
- v úžlabí pochev nejsou nikdy chomáčky mladých listů
- **jazyček nejvyššího stébelného listu max. 1 - 2 mm dlouhý, po okraji pochvy nesbíhavý**
- lata s (2)3 – 5(7) dolními větévkami, většinou 2× delší než široká
- V - VII
- výslunné křovinaté, travnaté až kamenité stráně (*Festuco-Brometea*), lomy, skalky (*Sedo-Scleranthetea*), lesostepi, písčiny
- roztroušeně až hojně

15. *Poa humilis* Hoffm. - lipnice namodralá

- *P. arthroostachya* Oettingen, *P. irrigata* Lindman, *P. subcaerulea* Sm.
- řídce trsnatá, modravě až šedě zelené
- **stébla nejčastěji s 1 – 2 kolénky**
- čepele všech listů ploché nebo žlábkovité
- **jazyček nejvyššího stébelného listu asi 1 mm dlouhý, po okraji pochvy sbíhavý, na vnější straně chlupatý**
- v úžlabí pochev nejsou nikdy chomáčky mladých listů
- lata s (2)3 – 5(7) dolními větévkami, o málo delší než široká
- V - VII
- louky, pastviny, lesní cesty, kraje lesů, břehy toků
- roztroušeně až dosti hojně, těžiště v mezofytiku

16. *Poa pratensis* L. - lipnice luční

- řídce trsnatá až trsnatá, zelené až žlutavě zelené
- **stébla nejčastěji s 2 – 3 kolénky**
- čepele všech listů ploché nebo žlábkovité
- **horní lodyžní list krátký, často kratší než jeho pochva, vztyčený a ke stéblu přitisklý**
- **jazyček nejvyššího stébelného listu asi 1 mm dlouhý, uťatý, po okraji pochvy sbíhavý, na vnější straně lysý**
- v úžlabí pochev nejsou nikdy chomáčky mladých listů
- lata s (2)3 – 5(7) dolními větévkami, o málo delší než široká
- V - VIII
- louky, pastviny, rumiště, travnaté stráně, podél komunikací, řídké listnaté lesy, *Arrhenatherion*, *Cynosurion*, *Molinion*
- hojně, řada kultivarů přisévána
- je odolná proti spásání, poskytuje dobré výnosy, jedna z nejdůležitějších trav lučního hospodářství v ČR
- komplikovaný polyploidní komplex zahrnující *P. pratensis*, *P. humilis*, *P. angustifolia* – složité rozmnožování – kombinace sexuality a apomixie
- příležitostná hybridizace – vznik nových kombinací, které se apomikticky předávají dál
- tím se ovšem stírá morfologických diferenciací
- modifikace způsobu rozmnožování podmínkami prostředí – různý poměr sexuálního a apomiktického potomstva

Sclerochloa Beauv. – tužanka

17. Sclerochloa dura (L.)P. B. - tužanka tuhá

- Bas.: *Cynosurus durus* L.
- *Crassipes annuus* Swallen, *Poa dura* (L.)Scop.
- jednoletá tráva tvořící **rozprostřené šedozelené trsy**
- listové pochvy kýlnaté
- lata klasovitě stažená, hustá, **jednostranná**
- **plevy výrazně kýlnaté, lysé, se širokým blanitým lemem**
- pluchy kožovité, tuhé, bezosinné, kýlnaté
- V
- R-stratég, terofyt, efemérní druh – životní cyklus asi 60 dní, sešlap napomáhá rozrušení klasů a vysemenění
- polní cesty a jejich okraje, vinice, návsi, sešlapávaná místa, na vápnatých a mírně zasolených půdách v teplých oblastech, antropogenní stanoviště v kulturní krajině, charakteristický druh as. *Sclerochloa-Polygonetum avicularis* (Gams 1927)
- **C2**, Žatecko, J Morava roztroušeně

Briza L. – třeslice

18. Briza media L. – třeslice prostřední

- volně trsnatá tráva, oddenky s krátkými výběžky
- pochvy listů uzavřené, hladké, zploštělé
- jazýček 0,5-1 mm
- lata přímá, rozkladitě větvená, stopky tenké, delší než klásky
- **klásky široce až srdčité vejčité**, zploštělé, nafialovělé, **na dlouhých stopkách**
- plevy vejčité okrouhlé, vypuklé, kýlnaté
- plucha široce vejčitá, tupá, břichatě nafouklá, objímavá, **vodorovně odstávající, bez osin**
- pluška kratší než plucha
- u nás jen subsp. *media*
- V-VIII
- louky, pastviny, lesní světliny a lemy, *Arrhenatherion*, *Bromion*, *Molinion*, *Cynosurion*
- nepůvodně se u nás vyskytují ještě **Briza maxima** (původní v jižní Evropě, zřídka se pěstuje v zahradách jako okrasná letnička a zřídka zplaňuje) a **Briza minor** (původní ve Středozeří, kdysi zavlečena u Brna)

Milium L. – pšeníčko

19. **Milium effusum L. – pšeníčko rozkladité**

- netrsnatá, **sytě nebo světle zelená až modrozelená tráva**
- oddenek plazivý nebo krátce výběžkatý
- pochvy listů hladké
- jazýček tupý, dřípený, uťatý, 3-10 mm
- čepele listů ploché, měkké, lysé, drsné
- **lata v obrysu jehlancovitá, velmi řídká, rozkladitá, všestranná**, větévky až 10 cm, tenké, dlouze odstálé, po odkvětu svislé
- klásky krátce stopkaté, slabě zploštělé, vejčité, jednokvěté, zelené až nafialovělé
- plevy elipticky vejčité, špičaté, blanité, hladké
- plucha 5 žilná, vejčitá, bezosinná
- 2 poddruhy:

subsp. effusum – pšeníčko rozkladité pravé

- lata rozkladitá, v obrysu kuželovitá, větévky až 10 cm dlouhé, kolmo odstálé
- stinné humózní lesy a křoviny, lužní lesy, bučiny
- hojné

subsp. alpicola – pšeníčko rozkladité alpské

- lata v obrysu elipsoidní nebo vejčitá, krátká, hustá, větévky krátké, husté, vzpřímené
- světlé horské lesy, horské nivy
- vyšší Karpaty na Slovensku

Holcus L. – medyněk

- listy i s pochvou chlupaté
- lata volná
- klásky z boku zploštělé
- plevy blanité, ostře kýlnaté, plucha kožovitá, lesklá, pluška blanitá

20. **Holcus lanatus L. – medyněk vlnatý**

- **tráva hustě trsnatá, bez výběžků**
- stébla přímá nebo vystoupavá, **na kolénkách měkce přitiskle chlupatá**
- pochvy listů hustě pýřité až měkce přitiskle chlupaté, nerozpadavé
- jazýček 2 mm, dřípený
- čepele ploché, slabě drsné, měkké, řídce chlupaté
- lata vejčitá až podlouhlá, bělavá až tmavě nachová
- klásky podlouhle vejčité, krátce stopkaté
- plevy kopinaté, špičaté, na kýlu a na žilkách brvitě, tečkovaně drsné, někdy pýřité
- plucha velmi malá, tupá, **s osinou z klásku nevyčnívající**
- VI-IX
- vlhčí louky a pastviny, lesní lemy a paseky
- hojný

21. *Holcus mollis* L. – medyněk měkký

- tráva netrsnatá, oddenky dlouze plazivé se sterilními výběžky
- stébla přímá nebo vystoupavá, lysá, jen na kolénkách odstále chlupatá
- pochvy listů pýřité, horní lysé
- jazýček 1-5 mm
- čepele na kraji silně drsné, lysé nebo roztroušeně chlupaté
- lata podlouhle vejčitá, i za květu úzká
- klásky na velmi tenkých větévkách, téměř hroznovité, bledě zelené až načervenalé
- plevy na žilkách brvitě, drsné, špičaté, dolní kopinaté, horní vejčité
- plucha dolních květů bez osiny, u horních květů z klásku zřetelně vyčnívá
- VI-VII
- lesní lemy a křoviny, paseky, úhory, pole a lada
- dosti hojný

	H. lanatus (vlnatý)	H. mollis (měkký)
Kolénka	Měkce chlupaté	S věnečkem chlupů
Pochvy a čepele listů	Měkce chlupaté	Řídce chlupaté nebo lysé
Osina z klásku	Nanejvýš nepatrně vyčnívající, později pod špičkou háčkovitě zahnutá	Daleko vyčnívající, kolénkatá
Růst	Hustě trsnatý	Podzemní výběžky
Výška	0,3-1 m	0,3-0,8 m
Typ	Hemikryptofyt	Geofyt
Doba květu	VI-VIII	VII-VIII
2n	14	28
Stanoviště	Vlhké lesní lemy a paseky, louky (Pa-H, vz. v N)	Světlé lesy, pastviny, vřesoviště, úhory (Pa-H)

Použité zdroje:

Dostál J. (1989): Nová květena ČSSR. Vol 1,2. – Academia, Praha.

Kubát K., Hrouda L., Chrtek J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. & Štěpánek J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. [Key to the flora of the Czech Republic.] – 928 p., Academia, Praha.

Moravec J. ed. (1995): Rostlinná společenstva České republiky a jejich ohrožení. – Severočeskou přírodou. Litoměřice.

Trávy (1996) - Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha 31, Mater. 13: 25 – 33.